

Pressemeddelelse

25. august 2009

Økonomisk Redegørelse, august 2009 - Prognosen

Overordnet er konjunkturudsigterne ikke ændret nævneværdigt siden majredøgørelsen. Nedgangen i produktion og efterspørgsel i forlængelse af finanskrisen skønnes at medføre et realt fald i **BNP** på 3 pct. i 2009, hvilket er et lidt større fald end forudsat i maj, navnlig i lyset af et svagere privatforbrug i starten af året.

Faldet i produktionen var navnlig kraftigt i 4. kvartal 2009 og er fortsat i 1. kvartal og formentlig i andet kvartal i 2009, men med væsentligt mindre styrke. Med baggrund i de besluttede, betydelige lempelser af finanspolitikken og lave renter samt begyndende vending i den internationale økonomi og væsentlig nedbringelse af lagrene ventes væksten at blive positiv i anden del af 2009 og i 2010. Den økonomiske politik er ekstraordinært lempelig i 2009 og 2010, og den planlagte finanspolitik er mere ekspansiv end i de fleste andre lande, selv om ledigheden er relativt lav i Danmark.

I 2010 skønnes BNP at vokse med 1 pct. Den forudsatte fremgang i særligt privatforbruget i 2. halvår 2009 ventes fastholdt og moderat udbygget i 2010, hvilket sammen med historisk høj vækst i de offentlige investeringer og begyndende opgang i eksporten er hoveddrivkraften i efterspørgselsfremgangen og BNP-væksten. Outputgabets vurderes at være blevet lukket i det sene efterår 2008 og ventes at være negativt i 2009 og 2010, hvor det anslås til $-2\frac{1}{4}$ pct. af BNP. Husboldningernes opsparingskvote er meget høj både i 2009 og 2010.

Beskæftigelsen skønnes at falde med op imod 75.000 personer i både 2009 og 2010 navnlig som følge af det fald i produktionen, som er sket. I 2010 vil beskæftigelsen dermed være på nogenlunde samme niveau som i 2005. Produktiviteten stiger relativt kraftigt i 2010 efter fald i 2007-2008. **Arbejdsstyrken** skønnes at falde med 20.000 personer i 2009 og 28.000 personer i 2010, blandt andet fordi forringede jobmuligheder erfaringsmæssigt fører til, at mange unge søger ind i uddannelsessystemet, hvortil kommer den demografiske udvikling i retning af flere ældre, og at antallet af udenlandske arbejdstagere ventes reduceret. Faldet i arbejdsstyrken udgør ca. $\frac{1}{3}$ af den samlede nedgang i beskæftigelsen.

Fra et ekstraordinært lavt niveau er **ledigheden** steget hurtigt frem til og med juni, og der ventes en fortsat stigning til udgangen af 2010, men efterhånden i et væsentlig langsommere tempo. Ledighedsgennemsnittet i 2009 skønnes at udgøre 105.000 personer eller $3\frac{1}{2}$ pct. af arbejdsstyrken mod 52.000 personer i 2008. I 2010 ventes ledigheden at blive 150.000 personer i gennemsnit, svarende til $5\frac{1}{4}$ pct. af arbejdsstyrken. Det er lidt lavere end ledighedsniveauet i 2003/2004 og et godt stykke under gennemsnittet de sidste tre årtier.

I 2009 og 2010 forudsættes **lønstigningstakten** i den private sektor at reduceres til henholdsvis 3½ og lidt over 3 pct. mod en lønstigning på godt 4½ pct. i 2008, hvor der var et betydeligt pres på arbejdsmarkedet langt ind i året. Lønstigningen ventes fortsat at være højere end i udlandet, hvilket i 2009 forstærkes af den stigende effektive kronkurs, således at lønkonkurrenceevnen fortsat forværres i 2009 og 2010. Konkurrenceevnen er svækket siden årtusindeskiftet som følge af relativt høje danske lønstigninger, en svag produktivitetsudvikling og valutakursudviklingen.

Stigningen i **forbrugerpriserne** skønnes i 2009 at udgøre 1,4 pct. mod 3,4 pct. i 2008 blandt andet som følge af lavere priser på olie og anden energi og stærkt aftagende fødevarerprisstigninger siden eftersommeren 2008, delvis som resultat af finanskrisen. I 2010 skønnes inflationen at blive 2,0 pct. blandt andet som følge af højere afgifter i medfør af skattereformen og en moderat opgang i olieprisen. Siden juni 2008 har den danske inflation været højere end eurolandenes.

Husholdningernes reale disponible **indkomster** vurderes trods faldet i arbejdsstyrke og beskæftigelse at vise en kraftig vækst i 2009 på lidt over 3 pct. som følge af skatnedsættelserne, lavere rente, fremgang i reallønnen og en forholdsvis høj satsregulering af overførslerne. Medregnes frigivelsen af SP-midlerne bliver indkomststigningen i 2009 6½ pct. Det er historisk højt. I 2010 ventes en fortsat vækst på 4½ pct. (når der ses bort fra SP-udbetalingerne i 2009) som resultat af de yderligere skatnedsættelser, reallønsstigning og fortsat høj satsregulering.

Det private forbrug faldt kraftigt i anden halvdel af 2008 og 1. kvartal 2009 som udtryk for en stor stigning i opsparingskvoten. Som følge af det lave niveau i første del af 2009 skønnes for året som helhed et fald i forbruget på 3¾ pct., selv om der ventes en betydelig vækst i 2. halvår blandt andet på grund af frigivelsen af SP-midler og nedsættelser af beskatningen. I 2010 ventes således en stigning i forbruget på 2¾ pct. på årsbasis på baggrund af den kraftige indkomstfremgang i 2009-10. Husholdningernes opsparing er meget høj i begge år.

Prisen på enfamiliehuse skønnes at falde med 14 pct. i 2009 efter et fald i 2008 på 3¼ pct. Det afspejler primært de kraftige prisfald i slutningen af sidste år og begyndelsen af i år. I løbet af 2009 ventes prisfaldet at høre op som følge af den ekstraordinært lave rente på blandt andet etårige flexlån og den kraftige indkomstfremgang. Igennem 2010 ventes ret stabile priser således, at ejerboligprisen for 2010 som helhed vil være uændret i forhold til 2009. Det indebærer et fortsat, men afdæmpet reelt fald.

Boliginvesteringerne nåede i 2007 op på et historisk højt niveau på 7 pct. af BNP. Siden er boliginvesteringerne faldet, men de ligger stadig på et forholdsvist højt niveau. I 2009 skønnes en reduktion af boliginvesteringerne på 10½ pct. nogenlunde som i 2008. Faldet dæmpes som følge af renoveringspuljen, lave renter og høj vækst i realindkomsterne. I 2010 skønnes nedgangen at tage af til 3½ pct. i takt med den ventede stabilisering af ejerboligmarkedet. Det indebærer, at bolig-

investeringerne i 2010 vil udgøre 5½ pct. af BNP og dermed være højere end i alle årene fra 1981 til og med 2004.

De forringede internationale afsætningsmuligheder og faldet i produktionen skønnes at føre til en reduktion af **de faste erhvervsinvesteringer** på godt 9 pct. i 2009 efter et fald på 4 pct. i 2008. I 2010 skønnes et lille yderligere fald i erhvervsinvesteringerne på 1 pct. Omsvinget i produktionsudviklingen, den forudsatte forbedring af den internationale konjunktur og lav rente vil understøtte erhvervsinvesteringerne i 2010. Strammere kreditpolitik i pengeinstitutterne siden sidste sommer vil omvendt virke dæmpende i prognoseperioden.

Finanskrisen ventes at forårsage et fald i den **globale vækst** til -1½ pct. i 2009 efter en vækst på 3 pct. i 2008. I 2010, hvor der regnes med en forbedring af konjunktursituationen blandt andet i kraft af de betydelige økonomisk-politiske lempelser, skønnes en fornyet global vækst på 2¾ pct. I 2007 var den globale vækst 5 pct.

Det er ikke mindst centrale danske eksportmarkeder som fx Tyskland og Sverige, som har oplevet en stor nedgang i BNP det seneste år. **Markedsvæksten** for danske industrivarer ventes at blive -11½ pct. i 2009 mod 2 pct. i 2008 og 7½ pct. i 2007. I 2010 skønnes en moderat markedsvækst på 2 pct.

Der skønnes på den baggrund og i lyset af fortsat forringelse af den danske lønkonkurrenceevne et stort reelt fald i **industrieksporten** på 13 pct. i 2009. I 2010 ventes den begyndende forbedring af den internationale konjunktur at føre til en vækst i industrieksporten på 1½ pct. Den **samlede eksport** af varer og tjenester ventes at falde med 7½ pct. i 2009, mens der i 2010 ventes en fremgang på ½ pct.

Det betydelige fald i den samlede efterspørgsel i 2009 skønnes at føre til et stort reelt fald i **importen** af varer og tjenester på 9¼ pct., mens der i 2010 ventes en importstigning på 2¼ pct. Det følger efter en meget kraftig mængdemæssig stigning på i alt 40 pct. under opsvinget fra 2003 til 2007.

Overskuddet på betalingsbalancen skønnes at falde fra knap 40 mia. kr. i 2008 til 20 mia. kr. i 2009 og 14 mia. kr. i 2010, svarende til ¾ pct. af BNP. Svækkelsen af betalingsbalancen skal – ud over en forventet nedrevision af overskuddet i 2008 – ses i lyset af den ændrede sammensætning af efterspørgslen med stort fald i eksporten i 2009 som følge af finanskrisen og relativt svag vækst i eksporten i 2010, mens væksten i den indenlandske efterspørgsel stimuleres af de omfattende ekspansive tiltag.

Som følge af den svækkede efterspørgsel og stigende ledighed samt den finanspolitiske lempelse skønnes der et underskud på **de offentlige finanser** i 2009 på knap 34 mia. kr. efter et overskud i 2008 på knap 60 mia. kr. De offentlige finanser er følsomme over for ændrede konjunkturer, udviklingen på de finansielle markeder og i olieprisen. I 2010 skønnes med de anvendte forudsætninger om finanspolitikken – herunder forårets aftaler om skattereformen og grøn transport-

politik samt aftalen med KL om kommunernes økonomi for 2010 – et underskud på godt 86 mia. kr. eller næsten 5 pct. af BNP. Det er væsentligt over grænsen på 3 pct. af BNP i Stabilitets- og Vækstpagten, og Danmark må derfor ventes at komme ind i EU's ”procedure for uforholdsmæssigt store underskud”.

De offentlige finanser svækkes med 8,3 pct. af BNP fra 2008 til 2010. Omkring en tredjedel af svækkelsen afspejler diskretionære finanspolitiske lempelser (målt ved de direkte provenuer fra finanseffektberegningen), herunder højere udgifter til offentligt forbrug og investeringer samt lavere personskattetryk i 2010 afledt af skattereformen i *Forårspakke 2.0*. Den betydelige svækkelse af saldoen er foruden de markante finanspolitiske lempelser i høj grad udtryk for de automatiske stabilisatorer, som holder husholdningernes indkomster oppe under et tilbageslag.

Det beregnede **strukturelle overskud** på de offentlige finanser udgør 2¼ pct. af BNP i 2008 og godt ¼ pct. af BNP i 2009, mens der i 2010 er beregnet et strukturelt underskud på ca. 1¼ pct. af BNP. Underskuddet i 2010 peger på et væsentligt behov for konsolidering af de offentlige finanser frem mod 2015 for at indfri det centrale mål om mindst balance på de offentlige finanser i 2015. Der udarbejdes en samlet status for 2015-planen i Danmarks Konvergensprogram til EU.

ØMU-gælden skønnes at vokse fra knap 27 pct. af BNP i slutningen af 2007 til godt 42 pct. af BNP i slutningen af 2010 som følge af de offentlige underskud og den stigning i låntagningen, som er nødvendig for at finansiere initiativer i forbindelse med den finansielle krise. Den offentlige nettoformue, som omfatter både aktiver og passiver, reduceres til omtrent balance i 2010.

Med afsæt i forårets aftaler om en grøn transportpolitik og *Forårspakke 2.0*, herunder løft af de kommunale anlægsinvesteringer, tilskudspuljen til renoverings- og bygningsarbejder samt udbetaling af SP-midler, skønnes aktivitetsvirkningen af de diskretionære lempelser af **finanspolitikken** til 1,2 pct. af BNP i 2009. I 2010 styrkes aktiviteten yderligere svarende til knap 1 pct. af BNP afledt af blandt andet aftalen med KL om de kommunale anlægsinvesteringer i 2010 og skattereformen i *Forårspakke 2.0*, som er underfinansieret de første år. De finanspolitiske lempelser mv. i 2009 og 2010 skønnes dermed samlet at øge aktivitetsniveauet med godt 2 pct. af BNP i 2010.

I øvrigt

Yderligere oplysninger kan fås hos:

Afdelingschef Jakob Hald, tlf. 33 92 40 63,

Kontorchef Martin Jørgensen (prognosen), tlf. 33 92 41 38

Udviklingen i statens og de samlede offentlige finanser er omtalt nærmere i *Budgetoversigt 2*, august 2009, som kan læses her.

Bilag

Tabel 1. Nøgletal

Tabel 2. Sammenligning med *Økonomisk Redegørelse*, maj 2009

Tabel 1						
Nøgletal						
	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Stigning, pct.						
Realt BNP	2,4	3,3	1,6	-1,2	-3,0	1,0
Handelsvægtet BNP i udlandet	2,2	3,1	2,8	1,3	-4,3	0,7
Eksportmarkedsvækst (industrivarer)	5,9	8,9	7,6	2,0	-11,6	2,0
Lønkonkurrenceevnen i samme valuta	-1,3	-1,1	-3,1	-4,0	-3,3	-1,6
Industrieksport i faste priser	7,8	6,1	1,1	3,0	-13,0	1,4
Timeløn (DA's StrukturStatistik)	3,6	3,6	4,1	4,6	3,5	3,1
Forbrugerprisindeks	1,8	1,9	1,7	3,4	1,4	2,0
Kontantpris på enfamiliehuse	17,4	21,6	4,8	-3,2	-14,0	0,0
Eksportpriser, varer	5,0	3,7	1,8	6,9	-6,1	1,9
Importpriser, varer	3,6	3,1	2,9	6,3	-5,2	1,1
Bytteforhold, varer	1,4	0,6	-1,1	0,6	-1,0	0,8
Timeproduktiviteten i private byerhverv	1,3	1,9	-2,3	-3,7	1,5	5,9
Real disponibel indkomst, husholdninger ¹⁾	1,2	3,0	0,3	-0,6	3,1 ²⁾	4,4
Arbejdsmarked						
Arbejdsstyrke (1.000 personer)	2.868	2.891	2.935	2.927	2.907	2.879
Beskæftigelse (1.000 personer)	2.727	2.781	2.857	2.875	2.802	2.729
- heraf i privat sektor	1.902	1.956	2.035	2.062	1.978	1.900
- heraf i offentlig forvaltning og service	825	826	822	813	824	829
Beskæftigelse (ændring, pct.)	1,1	2,0	2,7	0,6	-2,6	-2,6
Ledighed (1.000 personer)	141	109	78	52	105	150
Ledige i pct. af arbejdsstyrken	4,9	3,8	2,7	1,8	3,6	5,2
Ledige i pct. af arbejdsstyrken, EU-def.	4,8	3,9	3,8	3,3	5,5	6,6
Obligationsrenter, valutakurs						
10-årig statsobligation (pct. p.a.)	3,4	3,8	4,3	4,3	3,6	3,9
30-årig realkreditobligation (do.)	4,4	5,1	5,4	6,1	5,4	5,6
Effektiv kronekurs (1980=100)	102,3	102,0	103,2	105,9	107,6	107,7
Betalingsbalance og udlandsgæld						
Vare- og tjenestebalancen, mia. kr.	75,8	49,5	36,2	39,9	38,2	30,6
Betalingsbalancen (do.)	67,1	47,0	12,0	39,8	20,6	13,7
Do. i pct. af BNP	4,3	2,9	0,7	2,2	1,2	0,8
Nettofordring på udlandet, mia. kr.	51,2	-26,9	-111,6	-152,6	-165,8	-151,7
Do. i pct. af BNP	3,3	-1,7	-6,6	-8,8	-9,7	-8,6
Offentlige finanser						
Offentlig saldo, mia. kr.	77,1	81,5	75,1	59,5	-33,5	-86,3
Do. i pct. af BNP	5,0	5,0	4,5	3,4	-2,0	-4,9
Off. bruttogæld (ØMU-gæld), mia. kr.	572,8	509,5	453,1	580,3	652,7	745,4
Do. i pct. af BNP	37,1	31,3	26,8	33,5	38,3	42,3
Skattetryk, pct. af BNP	51,0	49,8	48,8	48,4	47,4	45,9
Udgiftstryk (do.)	51,9	50,7	50,0	50,9	55,1	56,5

1) Den korrigerede indkomst, jf. tabel 3.1.

2) Inkl. SP-udbetalinger er indkomststigningen i 2009 6,5 pct.

Tabel 2**Sammenligning med vurderingen i maj af skønnene for 2009 og 2010 på udvalgte områder**

	2009		2010	
	Maj	Aug.	Maj	Aug.
Realvækst, pct.				
Privat forbrug ¹⁾	-1,3	-3,7	2,5	2,8
Samlet offentlig efterspørgsel	2,4	2,3	1,1	2,1
- heraf offentligt forbrug ¹⁾	1,5	1,4	1,0	1,0
- heraf offentlige investeringer	14,2	14,8	2,0	15,3
Boligbyggeri	-8,4	-10,6	-3,6	-3,6
Faste erhvervsinvesteringer	-8,2	-9,2	1,5	-1,0
I alt endelig indenlandsk efterspørgsel	-1,7	-3,2	1,6	1,7
Lagerændringer (pct. af BNP)	-0,2	-0,7	0,1	0,2
I alt indenlandsk efterspørgsel	-1,8	-3,8	1,7	1,8
Eksport	-7,3	-7,4	1,3	0,4
- heraf industrieksport	-12,0	-13,0	1,3	1,4
Samlet efterspørgsel	-3,8	-5,1	1,6	1,4
Import	-6,3	-9,2	2,7	2,2
- heraf vareimport	-7,4	-12,1	3,2	3,0
BNP	-2,5	-3,0	1,0	1,0
Bruttoværditilvækst	-2,5	-2,4	0,9	0,8
- heraf i private byerhverv ²⁾	-3,5	-3,5	0,8	0,9

- 1) Realvæksten i det offentlige forbrug er udtryk for væksten i resurseforbruget og ikke fremgangen i servicen og kan derfor ikke sammenlignes med realvæksten i det private forbrug.
- 2) Ekskl. boligbenyttelse og søtransport.

(fortsættes)

Table 2 (continued)
Comparison with the assessment in May of the trends for 2009 and 2010 in selected areas

	2009		2010	
	May	Aug.	May	Aug.
Change in 1,000 persons				
Workforce, in all	-20	-20	-28	-28
Employment, in all	-74	-74	-68	-73
- hereof in the private sector	-84	-84	-73	-78
- hereof in public administration and service	11	11	5	5
Unemployment	53	53	40	45
Stigning, pct.				
Export prices, value	-2,3	-6,1	1,2	1,9
Import prices, do.	-3,2	-5,2	0,7	1,1
Exchange rate, do.	0,9	-1,0	0,5	0,8
Price of detached houses	-7,0	-14,0	0,0	0,0
Consumer price index	1,4	1,4	2,1	2,0
Hourly wage	3,2	3,5	3,2	3,1
Real disposable income, private sector	3,7	0,8	3,4	4,7
Do., households ³⁾	2,6 ⁴⁾	3,1 ⁵⁾	4,0	4,4
Time productivity in private business ⁶⁾	1,4	1,5	5,4	5,9
Pct. p.a.				
1-year floating rate	2,8	2,6	2,7	2,7
10-year government bond	3,7	3,6	4,1	3,9
30-year real government bond	5,5	5,4	5,6	5,6
De centrale balancestørrelser				
Payment balance	19,9	20,6	14,9	13,7
Public balance	-22,5	-33,5	-60,1	-86,3
Unemployment (1,000 persons)	105	105	145	150
Eksterne forudsætninger				
Trade balance, BNP-growth in exch., pct.	-3,5	-4,3	0,6	0,7
Export market growth, pct.	-9,4	-11,6	1,6	2,0
Dollar rate (kr. pr. dollar)	5,6	5,4	5,6	5,2
Oil price, USD pr. td.	53,2	60,7	63,8	71,4
Oil price, kr. pr. td.	299,5	329,1	357,3	374,5

3) Corrected.

4) Incl. SP-payments the increase in income in 2009 in May 4,6 pct.

5) Incl. SP-payments the increase in income in 2009 now 6,5 pct.

6) Excl. housing and transport.